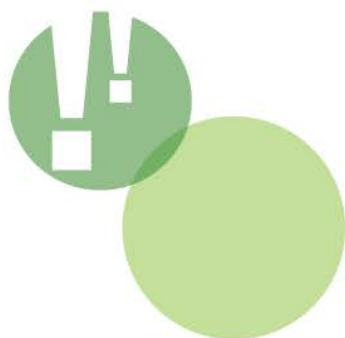
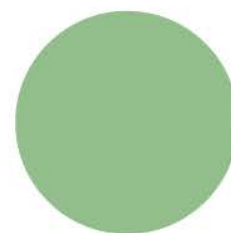
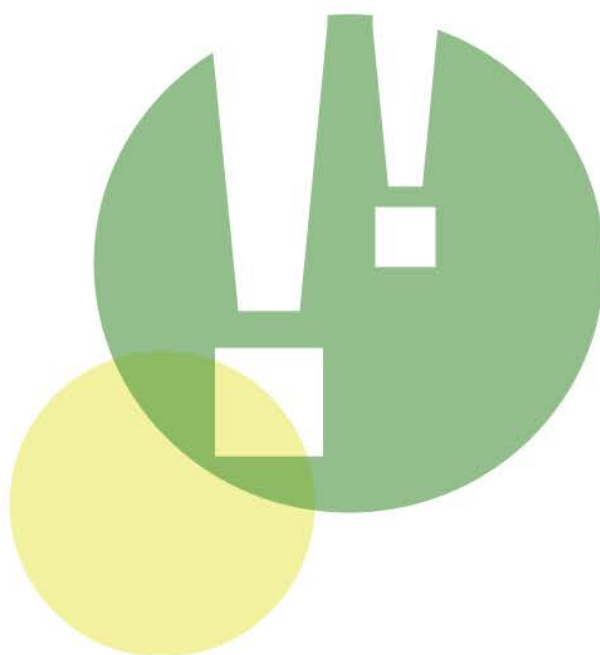

GODKENDELSESRAMMER

JUSTITSMINISTERIET
FAMILIESTYRELSEN

2011

INDHOLD

1. INDLEDNING	3
1.1. Arbejdsgruppens kommissorium	3
1.2 Arbejdsgruppens opgaver	4
1.3 Arbejdsgruppens sammensætning	5
2. BESKRIVELSE AF DE GÆLDENDE REGLER	7
2.1. En overordnet beskrivelse af godkendelsesprocessen	7
2.2 Indholdet af godkendelsesrammerne	8
2.3 Om formidlingsfasen samt matchningsproceduren	8
2.4 Om bortfald af godkendelse som adoptant	9
2.5 Statistiske oplysninger	11
2.6 Forpligtelserne efter Haagerkonventionen	14
2.7 Godkendelsesrammerne og matchning i Norge, Sverige og Holland	17
2.7.1 NORGE	17
2.7.2 SVERIGE	18
2.7.3 HOLLAND	20
KAPITEL 3 ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER OG INDSTILLING	21
3.1 Arbejdsgruppens overvejelser	21
3.1.1 KATEGORISERINGEN AF BØRNENE INDEN FOR OG UDEN FOR ALMEN GODKENDELSE	21
3.1.2 INDHENTNING OG VURDERING AF OPLYSNINGER OM BARNETS HELBRED	22
3.1.3 REGLER OM OG PRAKSIS VEDRØRENDE TILBAGEKALDELSE AF GODKENDELSE SOM ADOPTANT	23
3.1.4 AFSKAFFELSE AF SONDRINGEN MELLEM ALMEN OG UDVIDET GODKENDELSE	24
3.1.5 GODKENDELSESRAMMERNES BETYDNING FOR KRAVENE TIL ANSØGERNE	25
3.1.6 OM DE ADOPTIONSFORBEREDENDE KURSER OG FASE 3 AF GODKENDELSESFORLØBET	25
3.1.7 ALDERSRAMMERNE	26
3.1.8 HELBREDSPROBLEMER HOS BØRNENE	27
3.1.9 HØRING AF ADOPTIONSNÆVNET	28
3.1.10 BESKRIVELSE AF INDHOLDET AF ÉN GODKENDELSE TIL ADOPTION	29
3.1.11 AFSLUTTENDE OVERVEJELSER	31
3.2. Arbejdsgruppens indstilling	32

1. INDLEDNING

1.1. Arbejdsgruppens kommissorium

Familiestyrelsen besluttede i slutningen af 2009 at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle evaluere gældende praksis for, hvornår et barn vurderes henholdsvis inden for og uden for en almen godkendelse. Baggrunden for arbejdsgruppens nedsættelse fremgår af arbejdsgruppens kommissorium, hvor følgende anføres:

”På baggrund af betænkning nr. 1338/1997 om international adoption fra Justitsministeriets adoptionsudvalg blev godkendelsessystemet for adoptanter ændret med virkning fra 1. april 2000. Bl.a. blev det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb indført, herunder de adoptionsforberedende kurser.

Adoptionsansøgere, der har gennemgået undersøgelses- og godkendelsesforløbet, vil som afslutning kunne godkendes til at adoptere et barn inden for en bestemt aldersramme. Forud for lovændringen i 2000 skulle det fremgå af godkendelsen, hvis ansøgerne f.eks. var godkendt til at modtage et barn med fysisk eller psykisk handicap, eller hvis ansøgerne var godkendt til at modtage et søskendeepar. Alle udenlandske matchningsforslag skulle godkendes af adoptionssamrådet.

I forhold til selve matchningen lempede man med lovændringen i 2000 kravene til myndighedskontrol, sådan at adoptionssamrådene ikke længere skulle godkende udenlandske matchningsforslag, der vedrørte børn inden for ansøgernes generelle godkendelse, mens der fortsat krævedes godkendelse fra adoptionssamrådet i de tilfælde, hvor ansøgerne havde fået et barn i forslag uden for deres generelle godkendelse. Det blev i den forbindelse forudsat, at de formidlende organisationer har pædiatriske bistand til rådighed til vurdering af oplysninger om børn, der bringes i forslag. Hvis organisationen er i tvivl om, hvorvidt matchningsforslaget ligger inden for ansøgernes godkendelse, skal organisationen forelægge matchningsforslaget for adoptionssamrådet til afgørelse. Organisationerne skal udvise betydelig tilbageholdenhed ved vurderingen af udenlandske matchningsforslag, sådan at sagerne sendes til samrådene til afgørelse, medmindre forslagene åbenbart ligger inden for godkendelsen.

Siden 2000 har organisationerne ved alle matchningsforslag skulle vurdere, om der er tale om et barn, der vurderes inden for ”en almen godkendelse” (et barn i alderen 0-36 måneder uden væsentlige kendte fysiske eller psykiske handicaps) eller et barn, der kræver ”en udvidet godkendelse” (en godkendelse, som ligger uden for den almene godkendelse, dvs. en godkendelse til at adoptere et ældre barn, søskende eller et barn, som på grund af kendte eller psykiske helbredsmaessige forhold må anses for særligt ressourcekrævende).

Hvis ansøgerne afslår at modtage et barn, selvom det ligger inden for deres godkendelse, skal organisationen ifølge adoptionslovens forarbejder samt organisationens autorisationsaftale underrette adoptionssamrådet med henblik på, at samrådet kan få lejlighed til at vurdere, om ansøgernes godkendelse som adoptanter skal trækkes tilbage. Det er i den forbindelse forudsat i lovens forarbejder, at ansøgernes godkendelse i almindelighed bør bortfalde, hvis ansøgerne ikke har haft ri-

melig grund til at afslå barnet f.eks. hvis barnet er afslået på grund af køn, alder, hudfarve eller mindre betydende sygdomme eller handicaps.

Det får derimod ikke konsekvenser for ansøgernes godkendelse, hvis de afviser at modtage et barn, der er stillet i forslag uden for deres godkendelse.

De formidlende organisationer har de seneste år rapporteret om visse ubensigtsmæssigheder ved det gældende system med vurdering af matchningsforslaget inden for og uden for en almen godkendelse.

De formidlende organisationer har bl.a. oplevet en stigende tendens til at ansøgere, der får bragt et barn i forslag inden for en almen godkendelse opnår en falsk tryghed, hvor det kan blive vanskeligt for ansøgerne at håndtere eventuelle vanskeligheder eller særlige behov hos barnet. Kategoriseringen af børnene kan have den ubeldige effekt, at ansøgerne bliver mindre åbne i forhold til barnet.

Herudover virker ansøgernes mulighed for at forholde sig åbent og ærligt til et matchningsforslag begrænset ved reglerne om, at godkendelsen formentligt vil blive tilbagekaldt, hvis ansøgerne afviser et barn, der vurderes inden for deres generelle godkendelse. Et barn bør umiddelbart placeres ved ansøgere, der reelt ønsker at adoptere barnet, hvilket de gældende regler muligvis ikke sikrer optimalt.”

Det var på den baggrund, at Familiestyrelsen besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle overveje om matchningsproceduren og sondringen mellem almen og udvidet godkendelse er tidssvarende, og om den i tilstrækkelig grad sikrer barnets bedste.

1.2 Arbejdsgruppens opgaver

For så vidt angår arbejdsgruppens opgaver, fremgår det af kommissoriet, at:

”Arbejdsgruppen skal overveje nedenstående problemstillinger og eventuelt komme med et oplæg om hensigtsmæssigheden af de gældende procedurer for matchning af børn til adoption.

Idet sondringen mellem almen og udvidet godkendelse alene findes i Danmark, bør arbejdsgruppen også inddrage udviklingstendenserne i de øvrige nordiske lande og eventuelt Holland til inspiration.

Herudover bør delresultaterne fra AC Børnehjælps igangværende undersøgelse af børn hjemtaget i perioden 2001-2003 medtages i arbejdsgruppens overvejelser.

Endelig kan det overvejes at inddrage det oplæg, som Adoptionsnævnet i 2005 udarbejdede vedrørende beskrivelse af hvilke helbredsmaessige forhold, der må anses for at være omfattet af en almen godkendelse. Oplægget blev udarbejdet efter anmodning fra det tidligere Civilretsdirektorat, hvor en arbejdsgruppe i december 2002 afgav en redegørelse vedrørende den abstrakte godkendelse som adoptant.

Det kommende arbejde bør i højere grad centreres omkring vurderingen af børn til bortadoption i forhold til de generelle godkendelsesrammer end på adoptanternes meddelte aldersrammer. Det er således ikke hensigten, at arbejdsgruppen skal tage stilling til de krav, som i undersøgelses- og godkendelsesforløbet stilles til kommende adoptivforældre, f.eks. alderskravene. Derimod kan spørgsmålet om godkendelsesrammers anvendelighed/ hypotetiske aldersrammer inddrages i gruppens arbejde.

Punkter til drøftelse i arbejdsgruppen:

- Styrker og svagheder ved det nuværende system med henblik på eventuelt at foreslå alternative fremgangsmåder
- Betydningen af de danske regler for formidlingen/samarbejdet med afgiverlandene
- Vurderingen af baggrundsoplysninger om børnene. Herunder betydningen af manglende oplysninger, arvelige/genetiske faktorer, fødslen og den første tid.
- Opgavefordelingen mellem de forskellige myndigheder og organisationerne
- Rådgivningen af kommende adoptanter
- Betydningen af accept/afvisning af matchningsforslag
- Formidling af børn med særlige behov
- Hypotetiske godkendelser
- Andre problemstillinger, som arbejdsgruppen finder relevant for den rejste problemstilling

Arbejdsgruppen har mulighed for undervejs at inddrage særlig sagkundskab fra eksempelvis Adoptionsnævnet.

Arbejdet i gruppen bør afsluttes inden udgangen af 2010.”

Arbejdsgruppen har afholdt 5 møder.

Til brug for arbejdsgruppens overvejelser har medlemmerne af arbejdsgruppen bidraget med oplæg og forslag, som er indgået i drøftelserne. Arbejdsgruppen har endvidere inddraget særlig sagkundskab fra Adoptionsnævnet for så vidt angår indholdet af en eventuel ny godkendelsesramme, ligesom gruppen har inddraget oplysninger om adoptionslovgivningen i Norge, Sverige og Holland, samt statistiske oplysninger i arbejdet, herunder delresultaterne fra AC Børnehjælps igangværende undersøgelse af børn hjemtaget i perioden 2001-2003.

1.3 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har haft følgende sammensætning:

Kontorchef Trine Hede, Familiestyrelsen (formand)

Speciallæge, ph.d. i børne- og ungdomspsykiatri Lisbeth Kortegaard, Adoptionsnævnet

Overlæge, ph.d. i børnesygdomme, Charlotte Olesen, Adoptionsnævnet

Kontorchef Karen Rydahl, Statsforvaltningen Hovedstaden
Kontorchef Jane Hansen, Statsforvaltningen Hovedstaden
Kontorchef Marianne Samuelsson, Statsforvaltningen Syddanmark
Direktør Marianne Wung-Sung, DanAdopt
Specialkonsulent Mette Stolberg Garnæs, DanAdopt
Direktør Margrethe Primdahl, AC Børnehjælp
Juridisk konsulent Marie-Cecilie Friis Broundal, AC Børnehjælp
Formand Michael Paaske, Adoption & Samfund
Næstformand Paul K. Jeppesen, Adoption & Samfund

Sekretær for arbejdsgruppen, fuldmægtig Jeanette Larsen, Familiestyrelsen

2. BESKRIVELSE AF DE GÆLDENDE REGLER

2.1. En overordnet beskrivelse af godkendelsesprocessen

Reglerne om adoption findes i lovbekendtgørelse nr. 905 om adoption af 28. september 2009 (adoptionsloven), bekendtgørelse nr. 918 om adoption af 28. september 2009, og i bekendtgørelse nr. 919 om godkendelse som adoptant af 28. september 2009.

Adoption af et barn under 18 år kræver, at ansøgeren er godkendt som adoptant. Det overordnede formål med godkendelsen af adoptanterne er at sikre, at adoptionen er til gavn for barnet.

Afgørelsen træffes af adoptionssamrådet ved den statsforvaltning, hvor ansøgeren bor eller opholder sig.

De fleste søger om en abstrakt godkendelse, som er en godkendelse til at adoptere et fremmed barn, dvs. et ikke nærmere bestemt barn, som skal anvises til dem via en formidlende organisation eller Adoptionsnævnet.

For at blive godkendt som adoptant skal ansøgeren opfylde nogle generelle godkendelseskrav. Ansøgeren skal også undersøges og vurderes individuelt for at kunne blive anset for egnet til at opfostre et adoptivbarn. Desuden er det et krav, at ansøgeren har deltaget i et adoptionsforberedende kursus.

Undersøgelles- og godkendelsesforløbet er opdelt i tre adskilte faser:

Fase 1

I fase 1 vurderes det, om en ansøger opfylder de generelle krav, som stilles til alder, eventuelt samliv, helbred, strafforhold, boligforhold og økonomi. Hvis ansøgeren opfylder de generelle betingelser, giver statsforvaltningen eller samrådet tilladelse til, at undersøgelses- og godkendelsesforløbet kan fortsætte. Opfylder ansøgeren ikke betingelserne, giver samrådet afslag på ansøgningen. Samrådets afgørelser kan påklages til Adoptionsnævnet.

Fase 2

Fase 2 består af et adoptionsforberedende kursus. Kurset er obligatorisk for alle, der søger om adoption for første gang. På kurset rådgives kommende adoptivfamilier bl.a. om adoptivbarnets særlige situation, og hvad den indebærer for de kommende adoptivforældre. Andre emner, der behandles på kurset, er betydningen af barnets sociale baggrund, barnets og familiens gensidige tilknytningsproces, barnets reaktioner på de nye omgivelser og omgivelsernes reaktioner på barnet.

Fase 3

I denne fase skal det vurderes, om ansøgeren også efter en individuel vurdering kan anses for egnet til at adoptere. Statsforvaltningens sagsbehandler vil gennem en samtale og et hjemmebesøg hos ansøgeren lave en beskrivelse af ansøger. Beskrivelsen danner sammen med de øvrige akter i sagen baggrund for adoptions-samrådets afgørelse om, hvorvidt ansøgeren kan godkendes som adoptant.

Når ansøgeren godkendes som adoptant, vil samrådet samtidig fastsætte en godkendelsesramme. Der skelnes mellem en almen abstrakt godkendelse og en udvidet abstrakt godkendelse. Adoptantens godkendelsesramme bestemmes dels af, hvad adoptanten har søgt om, dels af, hvad adoptanter vurderes egnet til at klare ud fra hensynet til det kommende barn.

2.2 Indholdet af godkendelsesrammerne

Adoptionssamrådet fastsætter indholdet af den abstrakte godkendelse.

De fleste søger om og får en almen abstrakt godkendelse, som er en godkendelse til at adoptere et barn i alderen 0-36 måneder uden væsentlige kendte helbreds-mæssige problemer. I forhold til hvad en almen godkendelse indebærer, fremgår det af vejledning nr. 9770 af 30. september 2009 om adoption, at:

”En almen godkendelse indebærer, at en ansøger skal kunne acceptere – og af samrådet være fundet egnet til – at adoptere et barn i denne aldersgruppe. Der vil normalt ikke være mulighed for inden for en almen godkendelse at begrænse aldersrammen yderligere. Det vil heller ikke være muligt at begrænse den almene godkendelse til alene at omfatte et barn af et bestemt køn, en bestemt etnisk afstamning eller lignende.”

Hvis ansøgeren ønsker at adoptere et barn, der ligger uden for den almene godkendelse, skal ansøgeren søge om og godkendes til en udvidet godkendelse. Med en udvidet godkendelse er adoptanten godkendt til at adoptere et ældre barn (over 36 måneder) eller til at adoptere søskende eller et barn med særlige kendte fysiske eller psykiske helbredsproblemer.

2.3 Om formidlingsfasen samt matchningsprocedu- ren

Hvis ansøgeren godkendes og ønsker at adoptere et udenlandsk barn, skal ansøgeren normalt tilmeldes en adoptionsformidlende organisation for at få anvist et barn. Den adoptionsformidlende organisation bistår med at få gennemført adoptionsprocessen i barnets hjemland.

Det er som udgangspunkt afgiverlandet (barnets hjemland), der har matchningskompetencen, og dermed beslutter, hvilke ansøgere et konkret barn skal matches

med. Når der bringes et konkret barn i forslag til en ansøger, er det den formidlende organisation, som i første omgang vurderer, om barnet ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme. Hvis dette utvivlsomt er tilfældet, sender organisationen forslaget direkte til ansøgeren, som inden for kort tid skal beslutte, om vedkommende er indstillet på at modtage barnet. Forslaget skal således ikke forelægges eller godkendes af en myndighed.

Hvis den formidlende organisation er i tvivl om, hvorvidt barnet ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme, eller vurderer, at barnet ligger uden for ansøgerens godkendelse, skal sagen forelægges adoptionssamrådet. Ansøgeren får samtidig tilsendt barnets papirer.

Hvis barnet ligger uden for ansøgerens godkendelse, kan ansøgeren vælge at søge om udvidelse af godkendelsen til at omfatte barnet. Det er adoptionssamrådet, der bestemmer, om godkendelsen kan udvides.

I nogle tilfælde matches barnet med ansøgerne via en liste (Børn søger forældre), hvor afgiverlandet ikke på forhånd har taget stilling til, hvilke ansøgere barnet skal matches med. I disse sager har ansøgere typisk ikke i forvejen en godkendelse, der omfatter det konkrete barn, og samrådet skal derfor godkende matchningen.

2.4 Om bortfald af godkendelse som adoptant

Adoptionssamrådet kan træffe afgørelse om bortfald af godkendelsen, hvis betingelserne for at blive godkendt ikke længere er opfyldt, f.eks. på grund af ændrede forhold, eller hvis der efterfølgende kommer oplysninger frem om forhold, der var til stede – men uoplyste, da ansøgeren søgte godkendelse, og som ville have ført til afslag.

Ansøgerne er forpligtet til selv at orientere statsforvaltningen, hvis der indtræder relevante ændringer i ansøgernes forhold efter godkendelsen, såsom arbejdsløshed, sygdom, graviditet m.m.

Spørgsmålet om, hvorvidt de formidlende organisationer har en pligt til at videregive oplysninger om adoptanter, som kan medføre, at ansøgernes godkendelse bliver trukket tilbage, har været behandlet af Adoptionsnævnet i 2005. Adoptionsnævnet hørte i den forbindelse Familiestyrelsen, der udtalte:

”Familiestyrelsen har erklæret sig enig i, at organisationerne hverken efter autorisationsvilkårene, autorisationsaftalerne eller efter de gældende regler på adoptionsområdet er forpligtede til at videregive sådanne oplysninger til samrådene.

Styrelsen finder det endvidere ikke hensigtsmæssigt at pålægge organisationerne en sådan forpligtelse.

Derimod er det Familiestyrelsens opfattelse, at organisationerne – særligt under hensyn til, at de er forpligtede til at indrette sig efter den danske adoptionslovgivning – når de modtager oplysninger fra ansøgere om ændrede forhold, har pligt til at indskærpe over for ansøgerne, at ansøgerne selv efter godkendelses-bekendtgørelsens § 23, stk. 3, skal meddele amtskommunen, hvis der indtræder ændringer i ansøgernes forhold.

En tilsvarende pligt påhviler efter Familiestyrelsens opfattelse organisationerne, hvis de modtager en ikke nærmere begrundet anmodning fra ansøgerne om berosættelse af en sag. Organisationen bør således i disse tilfælde spørge til baggrunden for ansøgernes ønske om berosættelse og indskærpe pligten efter godkendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 3 for ansøgerne.”¹

Adoptionsnævnet udsendte på baggrund af drøftelserne en henstilling den 26. maj 2005 i overensstemmelse hermed. Nævnet henstillede således til organisationerne, at de ved anmodninger om berosættelse skal indskærpe ansøgerne forpligtelsen til at give meddelelse om ændringer i deres forhold, samt notere oplysningerne på ansøgernes sag i organisationen.

Herudover kan godkendelsen tilbagekaldes, hvis en godkendt adoptant uden rimelig grund afviser at modtage et barn, der er bragt i forslag, og som ligger inden for adoptantens godkendelsesramme. Hvis ansøgerne afviser et barn, der er bragt i forslag til dem, uden saglig grund, kan dette give anledning til, at adoptionssamrådet må vurdere, om ansøgerne fortsat er egnede som adoptanter.

Afvisning på grund af barnets køn, alder, hudfarve eller mindre betydende handicaps eller sygdomme fører i almindelighed til, at der træffes afgørelse om bortfald af ansøgernes godkendelse.

¹ Udtalelse vedr. de formidlende organisationers pligt til at videre give oplysninger fra Adoptionsnævnet den 26. maj 2005

2.5 Statistiske oplysninger

Antallet af ansøgere, der søger om godkendelse som adoptant har været faldende siden 2006, og samtidig har andelen af ansøgere, der får afslag på deres ansøgning om godkendelse som adoptant, været stigende, jf. nedenstående tabel vedrørende afgørelser om godkendelse som adoptant truffet af adoptionsrådene i årene 2000-2009.

År	Afgørelser i alt	Godkendelse efter fase 3	Afslag efter fase 1	Afslag efter fase 3	Afslag i alt
2009	398	327 (82 %)	38	33	71 (18 %)
2008	533	448 (84 %)	45	40	85 (16 %)
2007	571	510 (89 %)	36	25	61 (11 %)
2006	748	665 (89 %)	51	32	83 (11 %)
2005	736	674 (92 %)	45	17	62 (8 %)
2004	741	688 (93 %)	39	14	53 (7 %)
2003	564	529 (94 %)	26	9	35 (6 %)
2002	665	605 (91 %)	40	20	60 (9 %)
2001	608	554 (91 %)	44	10	54 (9 %)
2000 ²	68	51 (75 %)	16	1	17 (25 %)

Størstedelen af ansøgerne (86-90 %) har i perioden 2000-2009 fået en almen godkendelse til adoption af et barn i alderen 0-36 måneder uden væsentlige kendte helbredsproblemer.

I samme periode har kun 0-3 % af ansøgerne på forhånd fået en udvidet godkendelse til at adoptere et barn med særlige kendte fysiske eller psykiske helbredsproblemer. De øvrige udvidede godkendelser i perioden vedrørte ”ældre” børn eller søskende.

² Det bemærkes, at statistikken for så vidt angår årene 2000-2001 kun vedrører antallet af afgørelser, der er truffet efter de nye regler, jf. adoptionsnævnets statistik for årene 2000-2001, side 8. Med hensyn til afslagsprocenten i 2000 er det anført, at baggrunden for den høje afslagsprocent er, at samrådene kun behandlede 68 sager efter de nye regler i 2000, og eftersom de sager, hvor der blev givet afslag i fase 1, blev behandlet relativt hurtigere, vejer de tungt i den samlede statistik.

Selvom kun 10-14 % af ansøgerne på forhånd søger om og får en udvidet godkendelse, er antallet af ansøgere, der i forbindelse med matchningen får udvidet deres godkendelse til at omfatte det konkrete barn, noget større. Det fremgår således af Adoptionsnævnets statistik, at andelen af ansøgere, der får udvidet deres godkendelse til at omfatte det konkrete barn, er steget fra 14 % i 2000 til 25 % i 2009:

År	Procent
2000	14 %
2001	15 %
2002	16 %
2003	16 %
2004	14 %
2005	14 %
2006	14 %
2007	24 %
2008	23 %
2009	25 %

Det bemærkes, at statistikken vedrørende samrådets afgørelser om udvidelse af en godkendelse vedrører udvidelse af ansøgernes godkendelse, der derfor ikke nødvendigvis (men ofte) er en almen godkendelse.

Af Adoptionsnævnets statistik fremgår, at følgende årsager var begrundelsen for samrådets udvidelse af godkendelsen til at omfatte det konkrete barn:

År	Barnet var ældre end den godkendte aldersramme	Barnet var yngre end den godkendte aldersramme	Fysiske forhold hos barnet	Psykiske forhold hos barnet	Søskende (flere børn end ansøger var godkendt til)	Utilstrækkelige oplysninger	Andet
2009	20 (27 %)	4 (5 %)	43 (58 %)	8 (11 %)	2 (3 %)	2 (3 %)	6 (8 %)
2008	18 (21 %)	4 (5 %)	45 (53 %)	4 (5 %)	4 (5 %)	2 (2 %)	15 (18 %)
2007	19 (26 %)	3 (4 %)	52 (70 %)	2 (3 %)	4 (5 %)	2 (3 %)	7 (9 %)
2006	11 (17 %)	6 (10 %)	34 (54 %)	8 (13 %)	0	2 (3 %)	
2005	19 (26 %)	15 (21 %)	41 (57 %)	1 (1 %)	9 (13 %)	0	
2004	12 (16 %)	10 (13 %)	49 (65 %)	6 (8 %)	10 (13 %)	0	
2003	17 (23 %)	16 (21 %)	36 (48 %)	10 (13 %)	0	2 (3 %)	
2002	18 (18 %)	14 (14 %)	44 (45 %)	11 (11 %)	10 (10 %)	2 (2 %)	16 (16 %)
2001	16 (18 %)	6 (7 %)	45 (51 %)	10 (11 %)	8 (9 %)	5 (6 %)	10 (11 %)
2000	24 (40 %)	2 (3 %)	27 (45 %)	5 (8 %)	0	1 (2 %)	8 (13 %)

Som det fremgår af ovennævnte tabel, er den primære årsag til at udvide godkendelsen fysiske forhold hos barnet og derefter sager, hvor barnet er ældre end ansøgernes godkendelsesramme.

Siden den 1. april 2000 har det adoptionsforberedende kursus været obligatorisk, og ansøgerne skal efter at have deltaget i kurset anmode om, at fase 3 påbegyndes. Det fremgår af statistikkerne fra Adoptionsnævnet, at det er et meget lille antal ansøgere, der ikke ønsker at fortsætte adoptionsprocessen, efter at de har deltaget i kurset, jf. nedenstående tabel.

År	Ja	Nej, har ikke ønsket at fortsætte	Nej, sagen er henlagt efter 3 mdr/1 år	I alt
2009	277	2	6	285
2008	346	8	0	354
2007	375	5	2	382
2006	479	6	2	487
2005	479	6	3	488
2004	467	9	1	477
2003	331	8	3	342
2002	376	1	1	378
2001	315	3	0	318

Med hensyn til afgørelser om tilbagekaldelse af ansøgernes godkendelse som adoptant fremgår det af Adoptionsnævnets statistikker vedrørende årene 2000-2009 om, hvordan sagerne blev afsluttet i amterne/statsforvaltningerne, at en relativ lille andel af sagerne afsluttes ved, at ansøgernes godkendelse som adoptant trækkes tilbage. Således er kun 1-6 % af sagerne blevet afsluttet ved, at ansøgernes godkendelse som adoptanter blev trukket tilbage.

AC Børnehjælp har tidligere foretaget en helbredsundersøgelse af de børn, der var hjemtaget gennem AC Børnehjælp i perioden 1992-1995, og er i gang med at foretage samme undersøgelse for så vidt angår de børn, der er hjemtaget gennem AC Børnehjælp i perioden 2001-2003. Undersøgelsen baserer sig på spørgeskemaer, som udsendes til familierne 7 år efter hjemtagelsen af barnet, og oplysningerne baseres således på adoptanternes besvarelse.

Af den tidligere undersøgelse fremgik det, at 81 % af børnene ingen eller kun minimale problemer havde, at 13 % af børnene havde blivende, moderate vanskeligheder, og at 6 % havde svære vanskeligheder.

AC Børnehjælps undersøgelse af de børn, der er hjemtaget i perioden 2001-2003 er endnu ikke afsluttet, men organisationen har oplyst, at den del af undersøgelsen, der vedrører børn hjemtaget i 2001, er afsluttet. Af resultatet fremgår det, at af de børn, der er vurderet inden for ansøgernes godkendelse, har 85 % af børnene ingen eller minimale problemer, 7,3 % af børnene er børn med moderate problemer, og 7,7 % af børnene har svære problemer. For så vidt angår de børn, der er vurderet uden for ansøgernes godkendelse, har 60 % af børnene ingen eller minimale problemer, 3 % er børn med moderate problemer, og 37 % af børnene er børn med svære problemer. For så vidt angår undersøgelsens resultat bemærkes det, at

der ikke skelnes mellem børn, der er hjemtaget efter de regler, der var gældende henholdsvis før og efter 1. april 2000.

2.6 Forpligtelserne efter Haagerkonventionen

Danmark tiltrådte Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner den 2. juli 1997. Konventionen trådte i kraft den 1. november 1997. Spørgsmål om godkendelse af adoptanter, matchning og mulighed for centralmyndighedernes uddelegering af kompetence er bl.a. reguleret i konventionen.

Det fremgår af artikel 5, at:

En adoption kan inden for rammerne af konventionen kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i modtagerstaten:

- a) har fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere;
- b) har sikret sig, at de kommende adoptivforældre har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt
- c) har konstateret, at barnet har eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i denne stat.

Af artikel 15 fremgår det videre, at:

- 1) Hvis centralmyndigheden i modtagerstaten finder det godtgjort, at ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere et barn, skal den udarbejde en rapport med oplysninger om deres identitet, kvalifikation og egnethed til at adoptere, baggrund, familieforhold og sygdomshistorie, sociale miljø, bevæggrunde til at adoptere, egnethed til at påtage sig en international adoption, samt en beskrivelse af, hvilke børn de måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for.
- 2) rapporten skal fremsendes til centralmyndigheden i oprindelsesstaten.

Det fremgår af artikel 17, at enhver beslutning om at betro et barn i de kommende adoptivforældres varetægt kun kan træffes i oprindelsesstaten, bl.a. såfremt, at

- a) centralmyndigheden i den pågældende stat har sikret sig adoptivforældrenes samtykke;
- b) centralmyndigheden i modtagerstaten har godkendt denne beslutning, når lovgivningen i denne stat eller centralmyndigheden i oprindelseslandet kræver det;
- c) centralmyndighederne i begge stater har godkendt, at adoptionsproceduren kan fortsætte, og
- d) det i overensstemmelse med artikel 5 er fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere, og at barnet har eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i modtagerstaten.

Som det fremgår af artikel 17, litra a, er det centralmyndigheden i barnets hjemland, der er ansvarlig for matchningen af barn og adoptanter. Efter litra b er der dog mulighed for, at både oprindelseslandene og modtagerlandene i deres nationa-

le lovgivning kan stille krav om, at modtagerlandet skal godkende oprindelseslandets matchingforslag, før oprindelseslandet træffer afgørelse om at betro et barn i de kommende adoptivforældres varetægt.

Centralmyndighedernes mulighed for at uddelegere opgaver er reguleret i artikel 22, hvor det fremgår, at:

- 1) Centralmyndighedens opgaver i henhold til dette kapitel kan udøves af offentlige myndigheder eller af organer, der er autoriseret i henhold til kapitel III, i den udstrækning, det er tilladt efter lovgivningen i den pågældende stat.

Uanset, at forpligtelsen til at varetage de opgaver, der er skitseret i artiklerne 14-21, påhviler de enkelte landes centralmyndigheder, gives der således i artikel 22 en vidtgående adgang til at overlade den praktiske udførelse til andre.

Spørgsmålet om opgavefordelingen mellem centralmyndigheden, andre myndigheder og de akkrediterede organisationer er mere indgående behandlet i Det Permanente Bureaus Guides to Good Practice, særligt i den seneste Guide No. 2, som indtil videre kun foreligger i udkast.

Med hensyn til adoptionsprocessen i modtagerlandet fremgår det af kapitel 7.4 i Guide to Good Practice, No. 1, at det er et konventionskrav, at adoption kun skal finde sted, hvis de kompetente myndigheder i modtagerlandet har besluttet, at adoptionsansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere.

Centralmyndigheden kan beslutte, hvilken myndighed eller organ der skal modtage ansøgninger fra og forestå undersøgelsen af, om en ansøger er kvalificeret og egnet til at adoptere.

For så vidt angår indholdet af begreberne ”kvalifikationer” og ”egnethed”, fremgår det, at begrebet kvalifikationer henviser til opfyldelse af alle objektive kriterier, og begrebet egnet henviser til opfyldelse af de nødvendige sociale og psykologiske kriterier.

Det fremgår af guiden, at det er en betingelse, at kompetente myndigheder varetager denne funktion. I de fleste lande varetages opgaven af kvalificerede sociale medarbejdere, mens resultaterne af undersøgelserne gennemgås og godkendes af de kompetente myndigheder for at sikre, at ansøgerne er kvalificerede og egnede som krævet efter artikel 15. Landene anvender forskellige metoder til at indhente, gennemgå og godkende resultaterne af undersøgelse af adoptionsansøgerne.

Det fremgår videre, at det er væsentligt, at giverlandene, der frigiver børnene til international adoption til modtagerlandene, skal sikres, at de personer eller par, der er blevet godkendt af modtagerlandet, er blevet ordentligt og grundigt vurderet som værende egnede til at adoptere.

Det fremgår af kapitel 6 i Guide to Good Practice No. 2, at hver stat har mulighed for at bestemme, hvilket organ der udfører en række af funktionerne efter Haager-

konventionen. Det er understreget, at ikke alle funktioner kan udføres af de akkrediterede organisationer, herunder kan funktionerne i artiklerne 7, 8 og 33 ikke delegeres, mens funktionerne i artiklerne 9 og 14-21 kan udføres af centralmyndigheden, offentlige myndigheder eller de akkrediterede organisationer.

De opgaver, som de akkrediterede organisationer i modtagerstaten kan varetage, er behandlet mere indgående i kapitel 6.2.2. Med hensyn til matchningen fremgår det, at opgaven med at sende detaljer om barnet til adoptionsansøgere og sikre, at de har modtaget alle de informationer, som de har brug for, for at kunne træffe en beslutning, og også sikre, at tilbuddet er i overensstemmelse med, hvad ansøgerne er godkendt til, kan uddelegeres til de akkrediterede organisationer.

I kapitel 11 behandles operationelle udfordringer i modtagerstaten. Det fremgår i kapitel 11.1.3. om adoptionsansøgers kvalifikationer og egnethed, at beslutningen om at godkende ansøgerne, herunder undersøge, om de opfylder de forskellige kriterier for at blive godkendt, bør træffes af en myndighed i modtagerstaten:

"The determination of the prospective adoptive parents' eligibility to adopt (the legal criteria) should be established by a competent authority early in the process. If the parents do not meet the legal criteria of their own State or the State of origin from which they would like to adopt a child, they should not be allowed to continue in the process.

Once the eligibility of prospective adoptive parents is verified, the assessment of their suitability can begin. It is recommended to entrust this task to a public authority, as is the case in most States, to ensure an impartial assessment of the suitability of applicants and to apply the same rigorous process to all applicants.

...

In order to avoid conflicts of interest, accredited bodies should not be the ones to give approval to adopt. The application for approval should be forwarded to an authority or impartial body. Accredited bodies could ensure the suitability of prospective adoptive parents by obtaining a copy of the report."³

Med hensyn til delegering af kompetence og myndighedernes ansvar er det understreget i kapitel 14.2.1, at når opgaver, der er pålagt centralmyndighederne efter konventionen, udføres af andre offentlige myndigheder eller akkrediterede organisationer, der har fået uddelegeret opgaverne, ligger det implicit i centralmyndighedernes ret til at uddelegere opgaverne, at centralmyndighederne fortsat har ansvaret for måden, opgaverne udføres på, uanset hvilken offentlig myndighed eller akkrediteret organisation der udfører dem:

"... It is important to note that when the tasks assigned by the Convention to the Central Authority are performed by another authority or body or person, this is a "delegation" of the tasks, which carries the understanding that the delegating authority remains responsible for the manner

³ Guide to Good Practice No. 2, side 104, afsnittene 579, 580 og 582

in which the delegated tasks are performed, regardless of which authority, body or person performs them.”⁴

I forhold til betydningen af forpligtelserne efter Haagerkonventionen bør statsforvaltningerne således fortsat godkende ansøgere til adoption, hvilket som sådan heller ikke har været problematiseret i arbejdsgruppen. Herudover vil det være bedst overensstemmende med ”good practice” på området, at godkendelsesrammerne fastlægges i selve godkendelsen.

2.7 Godkendelsesrammerne og matchning i Norge, Sverige og Holland

2.7.1 NORGE

Adoptionsansøgere skal i Norge have et forhåndssamtykke til adoption af et barn fra udlandet. Ansøgningen behandles i kommunen, mens afgørelsen om at give forhåndssamtykke træffes af Barne-, ungdoms- og familietaten (Bufetat) region.

De specifikke krav, der stilles til ansøgerne ved international fremmedadoption, udledes af vilkåret i den norske adoptionslovs § 2 om, at adoption skal være til barnets bedste, og ansøgerne skal, ligesom i Danmark, opfylde nogle generelle godkendelseskrav.

Forhåndssamtykket angiver en aldersramme for det fremtidige adoptivbarn, sædvanligvis fra 0-3 år, men kan gives op til 5 år og til adoption af to søskende, når begge er under 5 år. Forhåndssamtykket angiver endvidere, hvilket land ansøgeren har samtykke til at adoptere fra.

Tildeling af forældre til børn over 5 år, tre eller flere søskende, eller søskende, hvor en eller flere er over 5 år, samt børn med behov for særlig støtte, er en ”spesiell tildeling”, som skal afgøres af myndighedsorganet ”Det Faglige Udvalg”. Der stilles ikke krav om, at ansøgerne er særskilt undersøgt og godkendt til adoption af et barn med behov for særlig støtte.

Efter undersøgelse og godkendelse af ansøgerne er det den formidlende organisation, som har den løbende kontakt med ansøgerne. Det er også organisationen, som på grundlag af oplysningerne om barnet fra barnets oprindelsesland vurderer, om sagen er en ”spesiell tildeling”, som skal forelægges for ”Det Faglige Udvalg”. Hvis organisationen er i tvivl, om sagen er en ”spesiell tildeling”, skal den forelægge sagen for sekretariatet for ”Det Faglige Udvalg”. Organisationerne har således, ligesom de danske organisationer, matchningskompetencen i Norge, hvis barnet vurderes inden for ansøgernes forhåndssamtykke.

⁴ Guide to Good Practice No. 2, side 161, afsnit 893.

Et norsk forhåndssamtykke kan ligesom en dansk godkendelse tilbagekaldes, hvis der sker ændringer i ansøgerens helbredsmæssige, økonomiske eller sociale forhold, herunder eventuel graviditet, hvis ændringen har en karakter, som indebærer en klar ændring i forhold til det grundlag, ansøgerne fik udstedt et forhåndssamtykke på.

De formidlende organisationer har – i modsætning til i Danmark – også en forpligtelse til at give meddelelse om ændringer, hvis de bliver opmærksomme på dette.

Et udvalg i Norge har foretaget en nærmere undersøgelse af de forskellige aspekter ved adoption, bl.a. for at belyse, hvad der bør være myndighedernes opgaver og ansvar på adoptionsområdet. Udvalgets arbejde er mundet ud i en udredning, ”NOU 2009:21 *Adopsjon – til barnets beste*”. Det norske udvalg er kommet med et forslag til et nyt system, der i høj grad ligner det nuværende danske system, og er bl.a. kommet med følgende forslag:

- Alle adoptionsansøgningerne sendes til Bufetat region, som skal forberede og undersøge alle sager. Kommunerne skal ikke længere undersøge adoptionssager.
- Undersøgelles- og godkendelsesforløbet for international og national adoption faseinddeles. I fase 1 undersøges og afgøres de objektive vilkår for adoption som alder, helbred mm. Fase 2 består af et obligatorisk adoptionsforberedende kursus. I fase 3 undersøges den individuelle egnethed, og der træffes beslutning om godkendelse.
- Der skal i tilknytning til de enkelte regioner i Bufetat oprettes fem regionsråd af departementet, som skal træffe afgørelse i adoptionssager. Herudover foreslår udvalget, at der skal oprettes et Adoptionsråd, og at Bufdir skal være sekretariat for rådet. Adoptionsrådet skal fungere som klageinstans over afgørelser, som er truffet i regionsrådene, samt have enkelte andre opgaver, herunder tilsyn med regionsrådene. Det Faglige Udvalg for adoptionssager foreslås nedlagt.
- Etablering af nye godkendelsesrammer. ”almen godkendelse 0-3 år”, ”udvidet godkendelse 3-5 år og/eller andre mindre støttebehov” og ”udvidet godkendelse 5 år+ og/eller andre større støttebehov.”
- At regionsrådene skal godkende alle matchninger ved adoption af fremmed barn. Afgørelse om matchning kan påklages til Adoptionsrådet.

2.7.2 SVERIGE

Adoptionsansøgere i Sverige skal ”*ha deltagit i föräldrautbildning och ha medgivande att få ta emot ett barn för adoption*”. Ansøgning om adoption behandles i kommunen, og det er socialnämnden i kommunen, der træffer afgørelse om tilladelse til adoption.

Ligesom i Danmark og Norge skal ansøgerne ifølge Socialtjänstlagens § 12 opfylde nogle generelle godkendelseskrav.

Det adoptionsforberedende kursus er obligatorisk og skal være fuldført, før en tilladelse kan gives. Når kommunen modtager en ansøgning om tilladelse til adoption, iværksættes en undersøgelse. Undersøgeren skriver efter sin undersøgelse (in-

formationsindsamling, analyse og bedømmelse) et forslag til afgørelse om tilladelse eller afslag på tilladelse til adoption. Afgørelsen træffes derefter af socialnämnden i kommunen.

Med hensyn til tilladelsens indhold fremgår det af socialstyrelsens håndbog, at tilladelsen kan være begrænset efter ansøgerens ønsker til f.eks. et barn i en vis alder, eller fra et bestemt land. Tilladelsen kan også være begrænset på baggrund af socialnämndens bedømmelse af ansøgenes egnethed og kvalifikationer. Herudover fremgår det af tilladelsen, at formidlingen skal ske gennem en formidlende organisation, og at ansøgerne har pligt til at indhente socialnämndens samtykke til, at adoptionsprocessen fortsætter, når de får stillet et konkret barn i forslag.

Den formidlende organisation varetager kontakten med udlandet og sørger for at sende ansøgenes papirer til de relevante udenlandske myndigheder og samarbejdsparter. Når giverlandet har matchet et konkret barn med ansøgerne, sendes informationerne til organisationen, der videreformidler informationerne til ansøgerne. Såfremt ansøgerne ønsker at gå videre med adoptionsprocessen, skal de forelægge de modtagne oplysninger om barnet for socialnämnden, der inden for 2 uger skal beslutte, om de kan godkende matchningen og tillade, at adoptionsprocessen fortsætter (Socialtjänstlagens § 14).

Socialnämnden foretager herefter en prøvelse af ansøgers egnethed til at adoptere det konkrete barn. Der foretages i den forbindelse en kontrol af, om ansøgenes tilladelse til at adoptere indeholder begrænsninger, som f.eks. barnets alder m.m.

Ligesom i Danmark og Norge kan en tilladelse tilbagekaldes, hvis forudsætningerne for tilladelsen ikke længere er til stede. Hvis der indtræffer væsentligt forandrede forhold, såsom arbejdsløshed, sygdom, graviditet m.m., skal der foretages en supplerende undersøgelse. Såfremt ansøgerne siger nej til et konkret barn, kan også dette medføre, at der efter en konkret vurdering skal foretages en undersøgelse af, om dette har betydning for grundlaget for tilladelsen til at adoptere. Ansøgerne er forpligtet til at give meddelelse om væsentlige ændringer i deres forhold.

Der har også i Sverige været nedsat et udvalg, der i 2009 er kommet med en udredning; ”SOU 2009:61 *Modernare adoptionsregler*.” Udvalget er bl.a. kommet med følgende forslag, der har betydning for international adoption via en formidlende organisation:

- at der indføres en grundlæggende bestemmelse i föräldrabalken om, at barnets bedste skal være afgørende for alle afgørelser om adoption, som vedrører børn under 18 år,
- at ugifte samlevende skal kunne søge om tilladelse til adoption på samme vilkår som gifte par og registrerede partnere.
- at der indføres en bestemmelse om, at den, som har adopteret et barn, skal oplyse barnet om, at han/hun er adopteret, så snart det er muligt
- at der i socialtjänstlagen indføres en bestemmelse om alder. Hovedreglen bliver, at der ikke bør gives tilladelse, hvis ansøger er fyldt 43 år. Dette gælder dog ik-

ke, hvis barnet har en personlig tilknytning til ansøgerne, eller der findes andre særlige omstændigheder.

- I de tilfælde, hvor tilladelse søges af ægtefæller eller af samlevende, skal det fremgå af loven, at der skal tages hensyn til stabilitet i deres forhold.
- Udvidelse af gyldighedsperioden for en tilladelse til adoption fra 2 år til 3 år.

2.7.3 HOLLAND

Efter hollandsk ret kræver adoption af et barn en forhåndsgodkendelse. Afgørelsen om at give forhåndsgodkendelse træffes af justitsministeriet, mens undersøgelsen af ansøgernes egnethed foretages af ”The Child Care and Protection Board”.

De krav, der stilles til adoptionsansøgerne fremgår af artikel 5 i ”The Dutch Act”, og ansøgerne skal, ligesom i Danmark, Norge og Sverige, opfylde nogle generelle godkendelseskrav, bl.a. i forhold til alder og helbred.

Både gifte, registrerede partnere, ugifte samlevende og enlige kan indgive anmodning om forhåndsgodkendelse som adoptant. En ansøger, der er gift, registreret eller samlevende kan også indgive en ansøgning alene, såfremt ansøgerens ægtefælle, registrerede partner eller samlever godkender dette (artikel 4).

Der kan i forhåndsgodkendelsen fastsættes betingelser for barnets alder.

Et forhåndssamtykke er gældende i fire år, med mulighed for forlængelse med fire år ad gangen. Et forhåndssamtykke kan dog ikke gives eller forlænges udover ansøgernes fyldte 46. år.

De hollandske myndigheder har efter forespørgsel oplyst, at det er de formidlende organisationer i Holland, der i forbindelse med ansøgernes matchning med et konkret barn foretager bedømmelsen af, om barnet vurderes inden for ansøgernes godkendelse. Såfremt barnet vurderes uden for ansøgernes godkendelse, er det justitsministeriet der træffer afgørelse om, hvorvidt ansøgerne kan få godkendelse til at adoptere det konkrete barn.

En forhåndsgodkendelse som adoptant, kan ligesom i Danmark, Norge og Sverige tilbagekaldes, hvis ansøgeren ikke længere findes kvalificeret og egnet til at adoptere (artikel 6). Såfremt ansøgerne siger nej til et konkret barn, der vurderes inden for deres godkendelse til adoption, er det op til den formidlende organisation at vurdere, om dette giver anledning til tvivl om ansøgernes kvalifikationer og egnethed. Hvis afslaget giver organisationen anledning til tvivl herom, underretter organisationen justitsministeriet, der herefter kan træffe afgørelse om tilbagekaldelse af godkendelsen, såfremt ansøgerne efter en undersøgelse ikke findes kvalificerede og egnede.

KAPITEL 3 ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER OG INDSTILLING

3.1 Arbejdsgruppens overvejelser

3.1.1 KATEGORISERINGEN AF BØRNENE INDEN FOR OG UDEN FOR ALMEN GODKENDELSE

I forhold til de eksisterende godkendelsesrammer (almen og udvidet godkendelse) har kategoriseringen af børn henholdsvis inden for og uden for almen godkendelse været drøftet indgående på møderne i arbejdsgruppen.

Kategoriseringen af børnene inden for og uden for almen godkendelse er relativ unik for Danmark.

De formidlende organisationer har anført, at kategoriseringen er problematisk på flere områder.

Der har været peget på, at de nuværende godkendelsesrammer ikke i tilstrækkelig grad afspejler de børn, der er frigivet til adoption, hvilket understøttes af de statistiske oplysninger, hvoraf det fremgår, at ca. en fjerdedel af børnene, der matches med danske ansøgere, kræver en udvidelse af ansøgernes godkendelse til at omfatte det konkrete barn. Det har også været anført, at det i fremtiden må forventes, at der kommer flere børn med særlige behov, og at det derfor er væsentligt, at de godkendte adoptanter har den nødvendige rummelighed.

I forhold til de formidlende organisationers samarbejdspartnere i afgiverlandene har organisationerne anført, at det kan være vanskeligt at forklare kategoriseringen af børnene og afgrænsningen af, hvilke børn der vurderes henholdsvis inden for og uden for en almen godkendelse. Organisationerne oplever, at nogle af deres samarbejdspartnere i afgiverlandene opfatter Danmark som et land, hvor ansøgerne kun ønsker at adoptere spæde, sunde og raske børn sammenlignet med de øvrige lande, hvor der adopteres til. Dette vanskeliggør organisationernes samarbejde med afgiverlandene.

I forhold til forældrene har organisationerne anført, at den nuværende kategorisering kan give anledning til falsk tryghed, da forældre forventer et sundt og raskt barn, når de har en almen godkendelse. Kategoriseringen kan have den uheldige effekt, at der med kategorien almen godkendelse foretages en risikovurdering for forældrene. Dette kan også medføre, at forældrene slet ikke forholder sig til det barn, de matches med, hvis barnet kategoriseres som værende uden for deres godkendelse. Kategoriseringen er dermed medvirkende til at skabe en lukkethed hos forældrene i forhold til det konkrete barn, idet forældrenes fokus i højere grad er rettet mod kategoriseringen af barnet inden for eller uden for en almen godkendelse.

se, frem for at forældrene åbent forholder sig til det barn, de bliver matchet med. I forhold til barnet er det anført, at kategoriseringen af barnet som et risikobarn (udvidet godkendelse) kan virke stigmatiserende.

Hertil har det været anført, at det er af stor betydning at sikre en høj grad af sikkerhed for, at barnet kommer derhen, hvor barnet er ønsket. Det er således afgørende, at de ansøgere, der godkendes, har den rummelighed, der er nødvendig for at adoptere et barn med alle de usikkerhedsmomenter, der uundgåeligt er et vilkår ved adoption af et fremmed barn.

3.1.2 INDHENTNING OG VURDERING AF OPLYSNINGER OM BARNETS HELBRED

De formidlende organisationer har endvidere påpeget, at vurderingen af børnenes helbred er en meget vanskelig opgave, og at mængden af oplysninger, der eksisterer om barnet, kan have stor betydning for vurderingen/kategoriseringen af barnet henholdsvis inden for og uden for en almen godkendelse. Hvis der foreligger mange oplysninger om barnet, kan dette ofte i sig selv medføre, at barnet vurderes som værende uden for en almen godkendelse. Hvis oplysningerne er meget sparsomme, kan dette i sig selv også føre til en vurdering af barnet uden for almen godkendelse.

Det kan desuden være vanskeligt at fremskaffe alle de lægelige oplysninger, der er nødvendige for at kunne foretage vurderingen af, om et konkret barn vurderes inden for en almen godkendelse. Det kan skade samarbejdet med afgiverlandene, når der stilles spørgsmålstegn ved afgiverlandenes vurdering af børnene, f.eks. ved indhentelse af yderligere/flere oplysninger. Organisationerne har anført, at det er vigtigt, at der udvises tillid til afgiverlandenes vurderinger.

Der har hertil været anført, at der med hensyn til pædiatervurderinger ikke eksisterer ”second opinions”, og at det slet ikke er hensigten, men at det kan være nyttigt med flere vurderinger. Det er af stor betydning, at der udarbejdes en god og udførlig beskrivelse af barnet, sådan at de kommende forældre får så solidt et grundlag som muligt for at vurdere barnet. Statsforvaltningerne har hertil anført, at dette også er væsentligt for at kunne vurdere, om ansøgerne også er egnede til at adoptere det konkrete barn, når barnet vurderes uden for ansøgerens godkendelse.

I forhold til beskrivelsen af barnet, har flere af arbejdsgruppens medlemmer peget på vigtigheden af, at de mere følelsesmæssige risikofaktorer også beskrives. Der er i arbejdsgruppen enighed om, at det er væsentligt, at de psykosociale faktorer beskrives tydeligere, også hvor der mangler oplysninger herom. Der bør således fremover være en udvidet beskrivelse af barnet, der i højere grad indeholder de udviklingsmæssige, psykiske og sociale forhold.

3.1.3 REGLER OM OG PRAKSIS VEDRØRENDE TILBAGEKALDELSE AF GODKENDELSE SOM ADOPTANT

Arbejdsgruppen har også drøftet reglerne om tilbagekaldelse af godkendelse som adoptant. Det har været anført, at automatikken omkring, hvornår en afvisning af at modtage et konkret barn skal medføre, at ansøgerne evt. mister deres godkendelse som adoptanter, er uhensigtsmæssig. Automatikken bevirker således i dag, at ansøgerne kan sige nej til et barn, der f.eks. er 2 uger ældre end den aldersramme, der er indeholdt i ansøgernes godkendelse, uden at dette som udgangspunkt medfører, at ansøgerne mister deres godkendelse. Omvendt risikerer ansøgerne at miste deres godkendelse, hvis de afviser at modtage et konkret barn, der vurderes inden for deres godkendelse, uanset at de kan have legitime årsager til afvisningen af at modtage det konkrete barn, f.eks. dødsfald i familien m.v. De formidlende organisationer har endvidere anført, at det kan være svært at forklare i afgiverlandene, at børn afvises af danske adoptanter, som giverlandet har vurderet som værende normale børn.

Det har været anført, at afvisningen af at modtage et barn konkret kan være et udtryk for, at ansøgerne ikke har den nødvendige rummelighed til at adoptere. Arbejdsgruppen har derfor drøftet en ændring af reglerne, sådan at alle ansøgere fremover skriftligt skal begrunde, hvis de afviser at modtage et barn, uanset om barnet ligger inden for eller uden for ansøgernes godkendelse. Begrundelsen skal sendes til statsforvaltningen, og adoptionssamrådet vil herefter skulle vurdere baggrunden for afvisningen og konkret foretage en vurdering af, om afvisningen skal medføre, at godkendelsen som adoptant trækkes tilbage.

Med hensyn til, at afvisningen af at modtage et konkret barn fremover altid skal skriftligt begrundes, er det Adoption & Samfunds opfattelse, at dette vil lægge et yderligere pres på ansøgerne, og at det ikke vil være tydeligt for ansøgerne, hvornår det er ”ok” at sige nej. Det vil være bebyrdende for ansøgerne, der vil risikere at miste deres godkendelse, hvis de siger nej til et konkret barn, og dermed kan de føle sig presset til at tage imod barnet. Adoption & Samfund har anført, at dette særligt vil være til ulempe for de forældre, der selv er i stand til at se, at de ikke har ressourcerne til at modtage et barn med vanskeligheder. Adoption & Samfund har anført, at godkendelsesrammerne også bør give ansøgerne mulighed for at vælge, hvad de magter. Det er ikke alle ansøgere, der har ressourcer til alt, men de kan alligevel blive gode forældre.

I forhold til ansøgere, der afviser at modtage et barn, der ligger uden for deres godkendelse, har det været drøftet, om de formidlende organisationer i stedet kan pålægges en indberetningspligt over for adoptionssamrådet, såfremt ansøgernes afslag på at acceptere et barn, der vurderes uden for deres godkendelse til at adoptere, generelt giver anledning til tvivl om ansøgernes egnethed og rummelighed. En sådan løsning vil imødekomme hensynet til de adoptanter, der på forhånd har taget stilling til, at de ikke har ressourcer til at modtage et barn med særlige behov samtidig med, at det vil være muligt at foretage en vurdering af ansøgernes rummelighed, såfremt deres afvisning af at modtage et konkret barn uden for deres god-

kendelse, giver anledning hertil. De formidlende organisationer har oplyst, at de er indforstået med, at de pålægges en sådan indberetningspligt.

3.1.4 AFSKAFFELSE AF SONDRINGEN MELLEM ALMEN OG UDVIDET GODKENDELSE

De formidlende organisationer ønsker, at der udvikles et system med mere realistiske beskrivelser/rammer, så rammerne afspejler, hvilke børn der er til adoption. Organisationerne har foreslået, at sondringen mellem almen og udvidet godkendelse ophæves, således at de formidlende organisationernes pædiatere ”blot” beskriver barnet så godt som muligt, og at forældrene herefter bliver præsenteret for oplysningerne, og derefter konkret tager stilling til, om de ønsker barnet eller ej. Organisationerne forudsætter dog, at kriterierne om alder og søskende beholdes.

Det er hertil blevet anført, at det ikke kan undgås, at der vil være ”en eller anden form for godkendelse”, og at der så vil være nogle børn, der vurderes udenfor. Dette skal også ses i lyset af, at myndighederne i modtagerlandet efter Haagerkonventionen har ansvaret for godkendelsen af ansøgerne. Det er således de danske myndigheders ansvar at sikre, at de adoptanter, der godkendes, har den nødvendige rummelighed og egnethed til at adoptere.

Adoption & Samfunds repræsentanter har anført, at de er enige i, at der er behov for en modernisering af reglerne, og at de gerne bidrager med at øge ansøgernes forståelse for nødvendigheden af større åbenhed. Adoption & Samfund er dog af den opfattelse, at de formidlende organisationer går for langt i deres krav til, hvad ansøgerne på forhånd skal acceptere.

Adoption & Samfund har anført, at foreningens rådgivere fortæller, at mange ansøgere allerede i dag oplever et stort pres – både på grund af de lange ventetider på at modtage et barn, men også fra de formidlende organisationers side - til at adoptere børn med store vanskeligheder og psykiske handicaps, som ansøgere ikke er rustede til at modtage. Adoption & Samfund anfører, at ansøgernes ønske om et barn er så inderligt, at man kan frygte, at ansøgerne kommer til at overvurdere egen rummelighed eller bagtalisere, hvor krævende det kan være at danne en familie via adoption. Det er meget vigtigt, at forældrene ikke presses til at påtage sig større opgaver end de magter, hvilket bestemt heller ikke er til barnets bedste.

Adoption & Samfund har foreslået en graduering af de udvidede godkendelser, sådan at man på forhånd kunne sige ja og nej til specifikke kriterier, såsom køn, alder, klumpfod m.v.

Det har hertil været anført, at positiv-lister medvirker til at tingsliggøre børnene, og flere af arbejdsgruppens medlemmer har udtrykt ønske om, at godkendelsesrammerne beskrives så bredt som muligt, og at positiv-/negativlister undgås. Såfremt man foretager vurderingen af barnet med baggrund i lister, vil man skabe en ny situation, der ligner den, vi har i dag. En liste vil uanset intentionerne blive opfattet som en positiv/negativ liste, og vurderingen af børnene er så kompleks, at

det ikke kan simplificeres til en liste. Børnene bør derfor ikke kategoriseres, men der bør foretages en samlet vurdering af alle de foreliggende oplysninger, herunder en vurdering af betydningen af manglende oplysninger. De overvejelser, ansøgerne har gjort sig i forhold til, hvilke helbredsmæssige problemer de kan rumme, kunne i stedet fremgå af den socialrapport, der sendes til giverlandet.

De formidlende organisationer oplyser, at de ikke har nogen intention om at placere psykisk syge børn hos danske familier og henviser til, at erfaringerne dokumenterer, at organisationerne arbejder med et højt fagligt og etisk niveau og ikke har nogen interesse i at presse ansøgere til at modtage et barn, de ikke magter.

3.1.5 GODKENDELSESRAMMERNES BETYDNING FOR KRAVENE TIL ANSØGERNE

En ophævelse af sondringen mellem almen og udvidet godkendelse har været drøftet, særligt betydningen af en ophævelse set i forhold til kravene til ansøgerne og undersøgelsen af ansøgerne. Det har været drøftet, om alle ansøgere så skal have, hvad der i dag svarer til en udvidet godkendelse, hvilket vil medføre, at flere ansøgere end i dag vil få afslag på deres ansøgning om godkendelse som adoptant. Konsekvenserne af dette i forhold til forældre, der i dag er i stand til at se, at de ”kun” har ressourcer til at modtage et barn inden for en almen godkendelse, har også været drøftet.

I forhold til ansøgerne har det været anført, at en ophævelse af sondringen mellem almen og udvidet godkendelse vil medføre, at der stilles højere krav til ansøgernes rummelighed end i dag. Dette vil have betydning både for forberedelsen af ansøgere og undersøgelsen af ansøgerne.

3.1.6 OM DE ADOPTIONSFORBEREDENDE KURSER OG FASE 3 I GODKENDELSESFORLØBET

Der er peget på, at der med en ændring af godkendelsesrammerne også bør ske en styrkelse af de adoptionsforberedende kurser. Herunder skal det overvejes, hvordan kurset i højere grad kan give ansøgerne information om de helbredsproblemer, et barn kan have, og som ansøgerne skal kunne rumme. Navnlig de formidlende organisationer vurderer, at der er behov for at styrke adoptanternes kendskab og forventninger til de børn, som i dag frigives til adoption.

Det har også været påpeget, at en ændret godkendelsesramme vil få konsekvenser for beskrivelser og vurderinger af ansøgere i fase 3. For at kunne afdække ansøgernes rummelighed bør der skabes en fase 3, som er mere målrettet til de forhold og faktorer, der fremover skal fokuseres på.

Adoption & Samfund er enige i, at forberedelsen og godkendelsen kan forbedres, men ikke at dette skal medføre en stigning i antallet af afslag. Foreningen stiller herudover spørgsmålstejn ved, hvad det er arbejdsgruppens medlemmer ønsker,

at forældrene skal kunne klare. Adoption & Samfund har henvist til, at der mangler opfølgning til adoptivforældre efter hjemtagelsen af barnet, og at der er begrænset muligheder for støtte, særligt såfremt PAS ordningen ikke genindføres.

Adoption & Samfund har henvist til, at det ”kun” er ca. 21 % af børnene, der vurderes uden for en almen godkendelse, og at vi skal passe på, at godkendelsessystemet ikke tilpasses de 21 % frem for de 79 %. Adoption & Samfund har anført, at det i sidste ende er bedre, at der kommer færre børn til adoption, end at børn ”presses ned i halsen på folk” og kommer til forældre, der ikke kan magte barnet, hvilket aldrig er til barnets bedste.

Adoption & Samfund har endvidere henvist til målene for ændringerne af adoptionsloven i 2000, herunder at myndighedernes kontrolfunktion skulle træde i baggrunden, så ansøgerne i højere grad selv skal vurdere, om de har de nødvendige ressourcer til at adoptere et udenlandsk barn. Ansøgerne skal således i forbindelse med det adoptionsforberedende kursus sættes i stand til at have mere selverkendelse, og det var hensigten, at der ville blive færre afslag efter fase 3. Adoption & Samfund har stillet spørgsmålstejn ved om drøftelserne i arbejdsgruppen ikke går i den forkerte retning, særligt hvis flere afslag tilstræbes. Adoption & Samfund er dog enig med de øvrige medlemmers synspunkter om, at det er nødvendigt, at ansøgerne har den tilstrækkelige åbenhed og rummelighed.

3.1.7 ALDERSRAMMERNE

De nuværende aldersrammer har også været drøftet. Der er således peget på, at der fortsat bør kunne knyttes kriterier om barnets alder til selve godkendelsen, idet denne i højere grad knytter sig til ansøgerens forhold, f.eks. en godkendelse til adoption af et barn i alderen 6-8 år, da en sådan aldersramme normalt vil have sin begrundelse i kravet om 40 års aldersforskel mellem barnet og ansøgerne. Ansøgere vil fremover fortsat skulle besidde ekstra ressourcer, sådan som det også er tilfældet i dag for dem, som søger en udvidet godkendelse til et ”ældre” barn.

Den almindelige aldersramme på 0-36 måneder har også været drøftet. De formidlende organisationer har anført, at de ønsker aldersrammen udvidet til 0-48 måneder, da flere børn i så fald vil falde inden for godkendelsesrammen.

Adoption & Samfund har hertil anført, at jo højere barnets alder er ved adoptionen, jo større risiko er der for, at barnet har problemer, og har henvist til, at risikoen for mange psykosociale og psykiske problemer knækker når barnet er 2-2½. Adoption & Samfund er derfor af den opfattelse, at den nuværende aldersramme bør bibeholdes.

I forhold til søskende har det været drøftet, om aldersramme bør udvides. De formidlende organisationer har oplyst, at søskende typisk vurderes uden for den almindelige aldersramme, medmindre der er tale om tvillinger. De formidlende organisationer har derfor foreslået, at søskenderammen udvides til 0-72 måneder, som vil være mere realistisk.

3.1.8 HELBREDSPROBLEMER HOS BØRNENE

For så vidt angår helbredsproblemer er der i arbejdsgruppen bred enighed om, at en godkendelse til adoption skal indeholde mere, end hvad der ligger i en almen godkendelse i dag, og drøftelserne herom har i overvejende grad omhandlet afgrænsningen af, hvad der i fremtiden ville skulle falde inden for og uden for en godkendelse. De formidlende organisationer har i samarbejde med organisationernes pædiatere udarbejdet lister til brug for arbejdsgruppens overvejelser om, hvad ansøgere, der godkendes til adoption, bør kunne rumme, herunder:

- Køn
- Alder inden for godkendelsen
- Hudfarve
- Usikre fødselsdata og fødselsoplysninger
- Usikker aldersvurdering/estimeret alder
- Manglende eller belastende baggrundshistorie
- Usikre vækstdata, herunder svingende vækstdata/moderate vækstdata
- Ujævn udvikling, fysisk, psykisk og socialt
- Forsinket udvikling
- Præget af institutionsophold
- Mange infektioner
- Hudproblemer
- Astma og allergi
- Mindre fysiske deformiteter, f.eks. læbespalte, +/- fingre, tæer, deformt ydre øre, skævt kranie, hofte luksation, ufarlige modermærker/pigmentpletter, almen hjertemislyde
- Evt. hepatitis B
- Evt. præmaturitet
- Ikke-klinisk diagnosticerede mentale problemer hos de biologiske forældre
- Incestbørn i første led
- Ar på kroppen, som i værste fald kunne give anledning til mistanke om, at barnet kan have været udsat for vold
- Generel misrøgt, inklusiv at barnet har været udsat for fysisk afstraffelse
- Misbrug (alkohol, stoffer) hos forældrene, medmindre barnet bærer tegn på føtal alkoholskade.

Det er umuligt at udarbejde en udtømmende beskrivelse af samtlige helbreds- og udviklingsforhold, der vil kunne falde henholdsvis inden for og uden for en godkendelse, og det må betragtes som almindeligt, at de fleste adoptivbørn i dag er omfattet af flere belastende forhold. En beskrivelse af indholdet af en godkendelse til adoption bør omfatte betragtninger om hvilke forhold hos børnene, der generelt gør sig gældende, og som derfor bør falde inden for en godkendelse til adoption.

Med hensyn til helbredsproblemer har Adoption & Samfund anført, at mindre fysiske helbredsproblemer skræmmer de færreste ansøgere, men foreningen stiller

spørgsmålstegn ved, hvordan ansøgerne skal forstå omfanget af flere af de diagnoser, der fremgår af oven for nævnte liste.

3.1.9 HØRING AF ADOPTIONSNÆVNET

På baggrund af drøftelserne i arbejdsgruppen, har gruppen undervejs forelagt gruppens overvejelser for Adoptionsnævnet med henblik på at indhente nævnets bemærkninger til indholdet af en ny godkendelsesramme, samt forslag til en generel beskrivelse af, hvilke forhold der kunne indgå i en ny godkendelse. Adoptionsnævnet blev også bedt om at forholde sig konkret til de enkelte punkter i oven for nævnte opstilling, herunder aldersrammen, hvor forsinket i udviklingen barnet ”må” være, hvor præmaturt etc.

Adoptionsnævnet er kommet med følgende bemærkninger:

”Nævnet kan generelt tilslutte sig forslaget om én samlet godkendelsesramme fremover. Nævnet er således også enig i arbejdsgruppens overvejelse om, at der fremover ikke på forhånd kan søges udvidet godkendelse.

For så vidt angår indholdet af en samlet godkendelse er nævnet enig i, at en godkendelse bør rumme mere end den almene godkendelse gør i dag. Vi mener, at en sådan ramme i højere grad skal tage udgangspunkt i den aktuelle formidlingssituation og de børn, der i dag frigives til adoption. En stor del af de frigivne børn vurderes erfaringsmæssigt uden for en almen godkendelse.

I 2009 blev barnet i 21 % (84) af de formidlende organisationers matchningsager vurderet uden for en almen godkendelse, eller organisationerne var i tvivl om matchningsforslaget lå inden for ansøgerens godkendelse. I 2008 og 2007 var antallet 25 % og i 2006 var antallet 18 %.

På denne baggrund finder adoptionsnævnet, at der i større grad end i dag i forbindelse med forberedelsen af ansøgerne – f.eks. under de obligatoriske undervisningsmoduler på de adoptionsforberedende kurser – bør inddrages pædiatrisk og børnepsykiatrisk ekspertise som supplement til den psykologfaglige ekspertise, der allerede er en vigtig del af forberedelsen. Dette med henblik på dels at forberede alle vordende adoptivforældre på de mulige fysiske og psykiske helbredsforhold, der i mange tilfælde foreligger hos adoptivbørn, og hvordan disse forhold kan påvirke barnets og familiens hverdag med f.eks. hospitalsbehandling og medicinering mv., dels på de usikkerhedsfaktorer, der er forbundet med enhver adoption.

I vurderingen af, om barnet er omfattet af godkendelsesrammen, bør de foreliggende oplysninger om barnets helbred, udvikling, adfærd, kontaktevne og baggrund inddrages i en samlet vurdering af barnets helbredsstatus. Nævnet finder, at et barn bør være omfattet af godkendelsesrammen, hvis den samlede viden ikke taler afgørende imod, at barnet har et normalt udviklingspotentiale i fysisk og psykisk henseende, forstået på den måde, at barnet med tiden vil kunne blive selvhjulpent og i stand til at klare en almindelig tilværelse, eventuelt med begrænset brug af støtteforanstaltninger. Det er Adoptionsnævnets opfattelse, at en lang række af de forhold hos børn, der i dag medfører, at et barn vurderes uden for en almen godkendelse, bør falde inden for en fremtidig godkendelse.

En overvejende del af nævnet fandt ikke en egentlig liste hensigtsmæssig. Det er således opfattelsen, at afgørelsen af, om barnet vurderes inden for en godkendelse, bør ske på baggrund af en konkret og individuel vurdering af de oplysninger, der foreligger om barnet, sammenholdt med de usikkerhedsfaktorer, der i øvrigt måtte bestå i det konkrete tilfælde f.eks. som følge af barnets alder eller som følge af, at de foreliggende oplysninger om barnet er mangelfulde, af ældre dato eller lignende.

Samtlige af de forhold hos børn, der er nævnt i den medsendte liste, vil således kunne falde inden for en godkendelse, medmindre forholdet hos barnet konkret vurderes at måtte medføre, enten at det konkrete barn ikke har et normalt udviklingspotentiale, eller at der består en betydelig risiko herfor.

I denne vurdering vil barnets aktuelle motoriske, sansemæssige, sociale og kognitive funktionsniveau kunne inddrages samt eventuelle alvorlige/livstruende sygdomme og oplysninger om exceptionelt svære traumer.

Overvejelser om, i hvilken grad varetagelsen af barnets behov vil medføre uhensigtsmæssigt store indgreb i familiens almindelige livsførelse, er også relevante, f.eks. forældrenes mulighed for at bibeholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet eller tage sig tilstrækkeligt af eventuelle søskende.

På mødet drøftede Adoptionsnævnet også aldersrammen for børn inden for en godkendelse, og nævnet har ikke afgørende indvendinger mod de formidlende organisationers forslag om at udvide aldersrammen i forhold til de 0-36 måneder, der i dag rummes inden for en almen godkendelse, forudsat at formidlingssituationen taler for en sådan udvidelse af aldersrammen. Nævnet finder således ikke, at der er udviklingsmæssige forhold, der i væsentlig grad tilsiger, at rammen bør være 0-36 måneder frem for 0-48 måneder.”

3.1.10 BESKRIVELSE AF INDHOLDET AF ÉN GODKENDELSE TIL ADOPTION

Adoptionsnævnets forslag til beskrivelse har været drøftet, og nævnets repræsentanter har supplerende oplyst, at nævnet inddrog følgende betragtninger i forbindelse med udformningen af beskrivelsen af, hvad der skal ligge inden for én godkendelse til adoption:

- barnets funktionsniveau
- hvor store ændringer vil det påføre en familie at modtage barnet?
- kan man leve et nogenlunde ”normalt” børne-familie liv (eventuelt med de rette hjælpeforanstaltninger)? Eksempelvis et barn, der mangler en arm eller et ben, har dårlig hørelse eller dårligt syn.

Nævnets repræsentanter i arbejdsgruppen har efterfølgende udarbejdet et oplæg til arbejdsgruppen med overvejelser om hvilke forhold, der skal lægges vægt på i vurderingen af, om et barn er omfattet af godkendelsesrammen.

At udvide familien med et nyt lille familiemedlem er en udfordring for alle familier. At modtage et adoptivbarn medfører i sig selv særlige udfordringer, da alle adop-

tivbørn har været udsat for tab af deres oprindelige familie, og for de flestes vedkommende vil der være tale om, at den pleje og omsorg, de har modtaget i perioden frem til adoptionen ikke har været optimal. Herudover skal barnet igennem et møde med en for det fremmedartet familie, med dertil hørende sproglige og kulturelle barrierer.

En del af de børn, der kommer i forslag til adoption til danske familier vil være børn med forskellige helbredsmæssige vanskeligheder. Der kan bl.a. være tale om:

- Medfødte misdannelser
- Sansedefekter (f.eks. nedsat syn eller hørelse)
- Sygdomme eller følger af sygdomme, der er tilstødt barnet under eller efter fødslen
- Væksthæmning
- Forsinket psykomotorisk udvikling
- Adfærdsmæssige eller sociale vanskeligheder

Generelle kriterier

I vurderingen af, om barnet er omfattet af godkendelsesrammen skal indgå overvejelser om, hvorvidt de eventuelle kendte vanskeligheder er af så begrænset omfang, at det fortsat er muligt for familien at føre et almindelig, dansk børnefamilieliv.

Hertil hører, at barnet forudses at kunne passes i almindelig daginstitution og senere følge almindelig skolegang på linje med danskfødte børn, eventuelt med begrænset brug af særlige hjælpeforanstaltninger.

Adoption & Samfund finder det væsentligt, at begrebet særlige hjælpeforanstaltninger uddybes nærmere.

Det skal vurderes, om barnets vanskeligheder har så begrænset et omfang, at det med tiden, når det er blevet voksent, vil være i stand til at blive selvhjulpent i eget hjem, eventuelt med begrænset brug af støtteforanstaltninger. Desuden skal det vurderes, at der ikke er så store vanskeligheder hos barnet, at det vil hindre forældrene i at have en almindelig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Såfremt barnet har sygdomme eller handicaps, der kan forventes at kræve kontakt til sundhedsvæsenet eller andre offentlige instanser, skal det vurderes, om denne kontakt kan forudses at være af et sådant omfang, at det i sig selv vil medføre væsentlige hindringer i familiens udfoldelser.

Usikre data

Det vil være almindeligt, at oplysningerne om et barn fra et afgiverland vil være sparsomme. Ofte vil forældrene og barnets liv frem til det anbringes på det børnehjem eller den plejefamilie, hvorfra det bortadopteret, være ukendte. Oplysninger om helbredsforhold, vækst og trivsel vil ofte være sparsomme, ligesom der kan være tvivl om barnets alder, hvorfor den pædiatererklæring der udarbejdes af organisationerne ofte bygger på de tilgængelige data. Hvis oplysningerne giver mistanke

om, at barnet har særlige vanskeligheder, skal muligheden for at indhente supplerende oplysninger vurderes.

Usikre eller manglende data vil ikke i sig selv føre til, at barnet ikke er omfattet af godkendelsesrammen. Denne vurdering foretages ud fra oplysningerne om barnets trivsel og funktionsniveau på det tidspunkt, hvor der træffes beslutning om bortadoption, samt på baggrund af validiteten af de data, der kommer fra det enkelte afgiverland.

Kendte risikofaktorer

Der kan foreligge oplysninger om, at barnet har særlige risikofaktorer, der kan påvirke dets fysiske og/eller mentale udvikling. Det kan f.eks. dreje sig om for tidlig fødsel, svære infektioner, svær omsorgssvigt, overgreb, arvelige sygdomme hos forældrene eller konsanguinitet (det forhold at forældrene er nært beslægtede, hvilket øger risikoen for arvelige sygdomme).

Oplysninger om risikofaktorer vil ikke i sig selv føre til, at barnet ikke er omfattet af godkendelsesrammen. Denne vurdering foretages ud fra oplysningerne om barnets trivsel og funktionsniveau på det tidspunkt, hvor der træffes beslutning om bortadoption.

3.1.11 AFSLUTTENDE OVERVEJELSER

Der har i forbindelse med drøftelserne om en ny godkendelsesramme været peget på, at der ikke i Danmark er tradition for adoption af humanitære eller religiøse bevæggrunde, og at der ikke som udgangspunkt bør bringes børn til Danmark, hvor man forventer en varig anbringelse uden for hjemmet. Det har endvidere været påpeget, at det er positivt, at fokus flyttes fra, hvad barnet kan blive til i fremtiden, til hvad det er for en hverdag, barnet får i familien.

Arbejdsgruppen har også drøftet, hvorledes det sikres, at myndighederne lever op til ansvaret om at sikre ansøgenes egnethed og rummelighed. Det er i den forbindelse anført, at såfremt en godkendelse til adoption skal indeholde mere, vil det stille endnu højere krav til de adoptanter, der bliver matchet med et barn, der vurderes uden for godkendelsen, da en del af de børn, der i dag vurderes uden for en almen godkendelse, fremover vil skulle falde indenfor. For at myndighederne kan sikre, at ansøgerne har den tilstrækkelige rummelighed, har det derfor været drøftet, at ansøgere fremover ikke vil kunne få en udvidet godkendelse på forhånd. Børn, der vurderes uden for en godkendelse til adoption, og dermed kræver særlige ressourcer fra ansøgerne, vil derfor altid kræve en specifik godkendelse til det konkrete barn fra samrådet.

Ligesom det er i dag, når ansøgere matches med et barn, der vurderes uden for deres godkendelse til adoption, vil organisationerne skulle sende sagen til samrådet med henblik på, at samrådet tager stilling til, om ansøgerne har de nødvendige ressourcer i forhold til de særlige behov, som det konkrete barn måtte have. Dette vil

også skulle gøre sig gældende for de børn, der formidles via special need formidlingen.

Med hensyn til de børn, der vurderes inden for godkendelsen til adoption, er det fortsat hensigten, at disse børn kan formidles direkte fra organisationerne til ansøgerne.

3.2. Arbejdsgruppens indstilling

Der er enighed i arbejdsgruppen om, at begreberne almen og udvidet godkendelse bør afskaffes og erstattes af én godkendelse til adoption, således at godkendelsesrammen i højere grad afspejler den aktuelle formidlingssituation og de børn, der frigives til adoption.

Der er ligeledes enighed om, at godkendelsen fortsat skal indeholde kriterier om alder og søskende, dog således at aldersrammen for adoption af søskende udvides til 0-72 måneder.

Der er ikke enighed om, hvorvidt den almindelige aldersramme 0-36 måneder fortsat skal være gældende, eller om denne skal udvides til 0-48 måneder.

For så vidt angår indholdet af én samlet godkendelsesramme er der enighed om, at godkendelsen bør kunne rumme mere end den almene godkendelse gør i dag.

Med hensyn til beskrivelsen af, hvornår et barn vurderes inden for godkendelsen, er der enighed om, at godkendelsesrammen bør beskrives bredt, og at positiv/negativ lister undgås. Der er i arbejdsgruppen enighed om følgende overordnede beskrivelse af godkendelsesrammen:

”Et barn bør være omfattet af godkendelsesrammen, hvis den samlede viden ikke taler afgørende imod, at barnet har et normalt udviklingspotentiale i fysisk og psykisk henseende, forstået på den måde, at barnet med tiden vil kunne blive selvhjulpent og i stand til at klare en almindelig tilværelse, eventuelt med begrænset brug af støtteforanstaltninger.

Kun hvis forhold hos barnet konkret vurderes at medføre, at barnet ikke har et normalt udviklingspotentiale eller at der består en betydelig risiko herfor, vurderes det konkrete barn uden for godkendelsen til adoption.

Med hensyn til vurderingen af barnet, skal der foretages en konkret og individuel vurdering af alle de foreliggende oplysninger om barnet, herunder oplysninger om barnets helbred, udvikling, adfærd, kontaktevne, og baggrund. Oplysningerne bør sammenholdes med de usikkerhedsfaktorer der måtte bestå, herunder manglende eller mangelfulde oplysninger om barnets alder, baggrund eller lignende.”

Med hensyn til den nærmere beskrivelse af, hvilke forhold der skal lægges vægt på i vurderingen af, om et barn er omfattet af godkendelsesrammen er der enighed om at anvende den uddybende beskrivelse, der fremgår af kapitel 3.1.10.

Med hensyn til beskrivelsen af barnet bør der fremover være en udvidet beskrivelse, der om muligt indeholder flere oplysninger om de udviklingsmæssige, psykiske og sociale forhold.

Der er enighed om, at børn, der vurderes inden for godkendelsen til adoption, kan formidles direkte fra de formidlende organisationer til ansøgerne.

Børn, der ikke vurderes inden for godkendelsen til adoption, herunder børn, der formidles via børn med særlige behov formidlingen, kræver altid en specifik godkendelse til det konkrete barn fra adoptionssamrådet.

Der er endvidere enighed om, at ansøgere ikke kan få en udvidet godkendelse på forhånd. De overvejelser, ansøgerne har gjort sig i forhold til, hvilke helbredsmæssige problemer de kan rumme, skal i stedet fremgå af den socialrapport, der sendes til afgiverlandet.

Der er også enighed i arbejdsgruppen om, at ansøgere fremover altid skriftligt skal begrunde, hvorfor de har undladt at acceptere et barn, som er bragt i forslag til dem inden for deres godkendelse. Begrundelsen skal sendes til statsforvaltningen, der almindeligvis vil indkalde ansøgerne til en samtale. Statsforvaltningen udarbejder herefter en indstilling til samrådet, der skal vurdere begrundelsen.

For så vidt angår børn, der vurderes uden for godkendelsen til adoption, skal ansøgerne ikke begrunde, hvorfor de har undladt at acceptere barnet, men blot beslutte sig for, om de ønsker at søge om en udvidet godkendelse til det konkrete barn.

Samtidig pålægges organisationerne en indberetningspligt over for samrådet, såfremt ansøgernes afslag på at acceptere et barn, der vurderes uden for godkendelsen til adoption, giver anledning til tvivl om ansøgernes egnethed og rummelighed, eller hvis organisationerne i øvrigt kommer i besiddelse af oplysninger, der giver anledning til tvivl om ansøgernes egnethed og rummelighed.

Med henblik på at komme videre fra den generelle definition af én godkendelse til adoption og frem til en beskrivelse af, hvad én godkendelse til adoption indebærer, herunder hvordan de kommende adoptivforældre bør vejledes af såvel statsforvaltninger som formidlende organisationer i undersøgelses- og godkendelsesforløbet indstiller arbejdsgruppen til, at der afholdes en temadag i en bredere kreds, hvor den nærmere afgrænsning af godkendelsens indhold drøftes med udgangspunkt i nogle konkrete sager. Arbejdsgruppen foreslår i den forbindelse, at Adoptionsnævnet gennemgår ca. 15-20 matchningssager fra de formidlende organisationer, der vurderes uden for en almen godkendelse i dag, og at nævnet vurderer disse sager i lyset af den generelle definition. Efter gennemgangen af disse sager bør der

afholdes en temadag med deltagelse af pædiaterne fra de formidlende organisationer, Adoption & Samfund samt én repræsentant for hver af statsforvaltningerne.

Der er enighed om, at der med ændringen af godkendelsesrammerne skal ske en styrkelse af de adoptionsforberedende kurser, og at det skal overvejes, hvordan det adoptionsforberedende kursus i højere grad kan indeholde information om de helbredsproblemer, et barn kan have, og som ansøgerne skal kunne rumme. De formidlende organisationer har ligeledes ønsket, at der også indføres et egentligt ”kulturkursus” for ansøgerne, der kan øge ansøgenes åbenhed i forhold til barnets oprindelige kultur.

Der er enighed om, at der bør arbejdes på at skabe en fase 3, der i højere grad end i dag er målrettet de forhold, der bør fokuseres på for at vurdere ansøgenes rummelighed og personlige ressourcer.